

DİL-KÜLTÜR İLİŞKİSİNDE NEHCÜ'L-FERÂDİS ÖRNEĞİ*

Ali ÇELİK**

ÖZET

Günümüze gelene kadar Türkler farklı toplumlarla birlikte yaşamış, bunun sonucunda karşılıklı kültür alışverişinde bulunmuşlardır. Bilhassa İslâm dininin kabulü ile birlikte dilde birtakım kelime alışverişleri olduğu görülmektedir. İşte bu durumdan yola çıkarak çalışmamızda Harezmi Türkçesinin önemli eserlerinden olan Nehcü'l-Ferâdis'in dil-kültür ilişkisinde durumu hakkında bilgiler verilmek istenmiştir. Nehcü'l-Ferâdis Türk dili tarihi içinde önemli bir yere sahiptir. Gerek dili gerek bağlı bulunduğu asır içinde Türk dilinin Orta Devrini yansıtmaktadır. Ayrıca eserde kullanılan kelimelerin bir kısmı günümüz Türk dillerinde de kullanılmaktadır. Bu sebeple kuşaktan kuşağa aktarılan kültürde dil unsurlarının bir kısmı korunup günümüze kadar gelmiştir. Aslında bunda dil, hem doğrudan doğruya millî kültürün bir parçası hem de bir başka kültür unsurunun aracıdır. Durum böyle olunca edebî eseri oluştururken seçilen dil de yazarın/şairin bağlı olduğu kültürel değerlerin doğrudan göstergesi durumundadır. Edebî eserde kullanılan dilden hareketle o eserin arka planını oluşturan kültür boyutu hakkında tespitler yapılabilir (Börekçi 1999: 534). Diğer taraftan her millet dilini ve kültürünü yoğurur. Bu esnada o, akan bir nehir gibi, içinden geçtiği her topraktan bazı unsurlar alır. Her medeni milletin konuşma ve yazı dili, karşılaştığı medeniyetlerden alınma kelime ve deyimlere doludur. Bu bakımdan her milletin dili, milletin çağlar boyunca yaşadığı tarihin adeta özeti. Dile bu gözle bakılırsa mana kazanır (Kaplan 1998: 140). Bu sebepten dolayı Orta Türkçe devrinin önemli eserlerinden olan Nehcü'l-Ferâdis'in dönemine uygun yapısının dil-kültür ilişkisi hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Nehcü'l-Ferâdis, dil, kültür, sözvarlığı, İslâm etkisi

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

**Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, El-mek: alicelik@istanbul.com

NEHCÜ'L-FERÂDÎS EXAMPLE IN LANGUAGE- CULTURE RELATIONSHIP

ABSTRACT

Turks have lived together with different communities until today and as a result have exchanged cultures. Particularly, it is seen that a number of words have been exchanged in languages with the acceptance of Islam religion. Setting of from this aspect, it has been attempted to give information on the position of Nehcü'l-Ferâdis which is one of the important Works of Harezmi Turkish in language-culture relationship in our study. Nehcü'l-Ferâdis has an important role in Turkish language history. It reflects the Middle Period of Turkish language both with its language and the century it was written in. Furthermore, some of the words used in the work are also used in today's Turkish language. For this reason, a part of the language elements is protected and has reached modern day in the culture which is transferred from generation to generation. Actually, language here is both directly a part of the national culture and a means of another cultural element. In the circumstances, the language chosen when creating a literary work is a direct indicator of the cultural values which the author/ poet is connected to. From the point of view of the language used in the literary work assessments can be done on the cultural dimension which forms the background of the work (Börekçi 1999: 534). On the other hand, every nation kneads its language and culture. Meanwhile, it incorporates some elements from the land it passes through like a flowing river. The spoken and written language of every civilized nation is full of words and idioms taken from the civilizations it meets. In this respect, the language of every nation is almost like a summary of the history of the nation down the ages. The language gains significance when you look at it from this perspective (Kaplan 1998: 140). For this reason, it has been attempted to give information on the language- culture relationship of one of the important works of the Middle Period of Turkish, Nehcü'l-Ferâdis' structure which matches its period.

Key Words: Nehcü'l-Ferâdis, language, culture, vocabulary, Islam effect

1. Giriş

Edebî metinlerin, dilin tarihî araştırmalarındaki yeri büyüktür. Dilin geçirdiği aşamaları, geçmiş dönemlerde yazılan eserlerden takip etmek mümkündür. Kültürel, siyasi, sosyal ve ekonomik alanlardaki dış ve iç faktörlere bağlı olarak gelişen çeşitli yenileşme hareketleri ve değişimlerin yansımaları öncelikle o toplumun dilinde görülür. Çünkü canlı bir varlık olan dil, sürekli bir gelişme ve değişim içindedir (Tekin 2008: 617). Bunun sonucunda dilin yaklaşık yaşı hakkında sonuçlar elde edilebilir, geçmiş dönemlere ait sözvarlığı ve varsa gramer yapısındaki farklılıkları da görülebilir.

Dil, bir gramer sistemi halinde örgütlenmiş, düşünce ve duyguları bildirmeğe yarayan boğumlu sesler bütünüdür (Meydan Larousse 1990: 689); ancak bu gramer sistemi dilin bağlı bulunduğu dönem içerisinde farklılıklara sahip olabilir. Bunun Türk dili için örneklerini Orhun

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/9 Summer 2014*

abidelerinden başlayarak günümüz Türkçesine kadar gelen değişiklikler ışığında görebilmekteyiz. Diğer taraftan kültür, bir toplumda geçerli olan ve gelenek halinde devam eden her türlü duygu, düşünce, dil, sanat, yaşayış unsurlarının tümüdür (Meydan Larousse 1990: 724). Bilhassa “dil-kültür ilişkisi” dilin gelişmesinde en etkili unsurdur. Bu gelişme daha çok sözcükte olmaktadır. Gramer yapısının değişmesi ise geçmişte edebî ürünler veremeyen ve o dili kullananların köklü bir geçmişe sahip olmamalarından ileri gelir.

Dilde yer yer farklı kültürlerden gelen kelimelerin bulunması olağandır. Çünkü dilin en kolay değişebilen alanı, kelime hazinesindeki ya da leksikolojiye ait farklılıklar için uygundur. İhtiyaç duyulduğunda, yeni sözcükler ve farklılıklar oluşup yayılır (Kottak 2008: 520).

2. Dil-Kültür İlişkisinin Türklere Etkisi

Diller arasındaki ilişkilerde en çok alınan öğeler, sözcüklerdir. Başta dinsel yaklaşımlar, edebiyat etkilenmeleri olmak üzere birlikte yaşama, ticaret ilişkileri, siyasal ilişkiler nedeniyle ödünç öğeler, bu ilişkilerin ölçüsü oranında dilden dile aktarılmaktadır (Aksan 1998: 137). Tarihin belli bir döneminde, belli bir muhitte, belli şartlar içinde yaşamış ya da yaşamakta olan bir milletin, dünü bugüne yansıtan birer kültür taşıyıcısı olarak işlev görmek üzere, dil varlığı içinde barındırdığı kelimeler, o milletin kültürel kimliğini ortaya koyan temel malzemeler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu malzemeler, bir kültürü diğer kültürlerden ayıran ya da diğer kültürlerle birleştiren örücü elementlerin neler olduğunu anlamamızı sağlar (Berbercan 2010: 915).

Günümüze gelene kadar Türkler farklı kültürlerle iç içe yaşamış, bunun sonucunda karşılıklı kültür alışverişi gerçekleşmiştir. Bu karşılıklı kültürel alışveriş içinde sosyal durum, iktisadi hayat, idari hayat, dildeki sözcükler gibi birtakım değişiklikler görülmüştür. Bu değişim hakkında Mehmet Kaplan şöyle demektedir: *Her millet dilini ve kültürünü yoğurur. Bu esnada o, akan bir nehir gibi, içinden geçtiği her topraktan bazı unsurlar alır. Her medeni milletin konuşma ve yazı dili, karşılaştığı medeniyetlerden alınma kelime ve deyimlere doludur. Bu bakımdan her milletin dili, milletin çağlar boyunca yaşadığı tarihin adeta özetidir. Dile bu gözle bakılırsa mana kazanır* (Kaplan 1998: 140).

İslâmiyete girmeden önce yazılmış olan eserlerimize bakıldığında yabancı dil etkisinin pek fazla olmadığı görülmektedir. Ancak Eski Uygurlar döneminde Manihaizm, Budizm, Brahmanizm gibi dinlerin o günkü edebiyatlara etki ettiği görülür. Bilhassa bunu daha çok dinî içerikli kelimeler şeklinde görmekteyiz.

Türklerin Müslüman olmalarıyla Türk tarihi büyük bir değişime uğradı. Türklerin sosyal ve kültürel hayatlarında büyük gelişmeler oldu. Kendi geçmişlerinden getirdikleri değerleri, İslâmiyetin kutsal prensipleri ile uzlaştırıp bundan aldıkları hızla, düşüncede, sanatla, ilim ve teknikte büyük atılımlar gerçekleştirdiler (Özkan 2007: 100). Bilhassa İslâm kültürü ile yoğrulmuş olan Divan-ı Hikmet, Atabetü'l-Hakayık, Kutadgu Bilig ve Divanu Lügat'it-Türk gibi ilk Türk-İslâm eserleri meydana getirildi.

İslâm medeniyetinin kültür alanında Türklere tesiri çok derin olmuş ve yüzyıllarca sürmüştür. Onuncu yüzyıldan bu güne gelinceye kadar Türk tarih ve kültürüne İslâmiyet şekil vermiştir. Türkler İslâmiyeti kabul ettikleri zaman Arapça ve Farsça' dan İslâmiyete dayalı çok zengin yazılı bir kültür teşekkül etmiş bulunuyordu. Müslüman olan Türkler, onların bir kısmını Türkçeye çevirmekle beraber, o kaynaklardan faydalanmak için Arapça ve Farsçayı da öğrenmişlerdir (Kaplan 1993: 108-109).

3. Nehcü'l-Ferâdis

Türkler İslâmı tanıdıktan sonra Kur'an'ı anlamak ve dinin esaslarını hakkıyla öğrenebilmek için onu Türkçeye çevirmekte gecikmediler. Ayrıca Kur'an'ın yanı sıra hadis, fıkıh

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/9 Summer2014

gibi pek çok dinî nitelikteki eseri de Türkçeye kazandırdılar (Özkan 2007: 100). İşte bu yapılan tercümelere biri de Nehcü'l-Ferâdis'tir. Eserin Türkçe adı Uştmahlarnıng Açuk Yolu'dur; "Cennetlerin Açık Yolu" anlamına gelmektedir. Nehcü'l-Ferâdis'in yazarı Mahmud bin Ali'dir; Harezmi'nin Kerder şehridendir. 1360'ta ölmüş, eserini 1358'den önce yazmıştır (Ercilasun 2004: 381). Dinî mahiyette bir eser olan Nehcü'l-Ferâdis, Türk edebiyatı sahasındaki kırk hadis tercümelerinin ilkörneğidir. Kitap, her biri onar fasıldan ibaret olan dört müstakil baptan oluşmuştur: Hz. Peygamber'in faziletleri, Hulefa-i Raşidin, Ehl-i Beyt ve Dört İmamın faziletleri, Allah'a yaklaştıran ameller, Allah'tan uzaklaştıran ameller (Yüksekkaya 2002: 808).

Zaman ilerledikçe, toplumların da kültürleri geliştikçe dilde değişimler yaşanır. Dildeki bu değişimler toplumların o günkü düşünce yapısını yansıtır. Nehcü'l-Ferâdis, döneminin en önemli eserleri arasında yer almaktadır. Eserin bugünkü ehemmiyeti ise, zamanında rağbet görmüş dinî bir eser olmasından çok, devrinin dil hususiyetleri hakkında bilgi edinmemizi sağlayan ana kitaplardan biri olması bakımındandır (Karamanlıoğlu 1955: 556).

Bu çalışmada Nehcü'l-Ferâdis'in kullanılmasının amacı, eski Türkçenin ilk metinlerinden yaklaşık 500 yıl; günümüzden de yaklaşık 650 yıl evvel yazılmış olmasından dolayıdır. Yani iki farklı dönemin ortasında kalan değerli eserlerimizden biridir. Kullanılan dilde hem eski Türkçenin izleri görülürken hem de kendinden sonraki dönemde diline etki edecek sözcükler ve gramer gibi birtakım özellikler barındırmaktadır. Bu sebeple Nehcü'l-Ferâdis'in, dil-kültür ilişkisi bakımından seçilmesi uygun görülmüştür.

3.1 Nehcü'l-Ferâdis'in Sözcükleri

Bil dilin sözcükleri, o dilin tarihine geniş ölçüde ışık tutmakta, yüzyıllar boyunca ortaya çıkan ses, biçim, sözcük ve anlam değişikliklerini yansıtmakta, hangi dillerin etkisiyle, ne tür değişimlerin gerçekleştiğini göstermektedir (Aksan 1998: 11).

Nehcü'l-Ferâdis'in sözcüklerini incelemek için "Ata, Aysu (1998) Nehcü'l-Feradis – Uştmahlarnıng Açuk Yolu, Dizin-Sözlük III., TDK, Ankara" künyeli eserde madde başı olarak verilen kelimeler incelenmiştir. Yapılan çalışmada Nehcü'l-Ferâdis'in dinî eser olmasından dolayı Arapça kelimeler yoğun biçimde kullanılmıştır; ancak yapılan çalışmada Türkçe kökenli kelimeler, sözcükleri içinde ilk sırayı almaktadır.

Nehcü'l-Ferâdis, kültürlerarası etkileşimin edebiyata yansımalarını gösteren en güzel örneklerinden biridir. Bilhassa Mustafa Özkan bu konuda: *Dil ile sosyal hayat arasında da sıkı bir bağ vardır; sosyal hayatta var olan her şey dile yansır. Dil toplumun içinde bulunduğu tarihî ve sosyal şartlar altında değişir ve gelişir. Bu bakımdan toplumsal süreçlerin dil üzerinde önemli etkileri olur* (Özkan 2007: 99), diye belirtmektedir.

Konumuzun daha iyi kavranması açısından Nehcü'l-Ferâdis'te geçen kelimelerin sayısal verileri tablo biçiminde gösterilmiştir:

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/9 Summer 2014

<u>Madde Başı</u> <u>Kelime Sayısı</u>	<u>Arapça</u>	<u>Farsça</u>	<u>Türkçe</u>		<u>Yunanca</u>	<u>Fr.+T</u>	<u>A+Fr.</u> <u>Fr.+A</u>	<u>A+T</u>	
			<u>F</u>	<u>İ</u>					
A	261	87	19	53	85	0	8	1	8
B	225	35	30	50	99	1	5	4	1
C	63	45	8	0	0	0	7	0	3
Ç	52	0	9	21	21	0	1	0	0
D	74	29	37	0	2	0	4	2	0
E	136	48	7	39	38	0	2	0	2
F	53	47	5	0	0	0	1	0	0
G	46	32	7	0	0	0	1	0	6
H	201	143	20	0	3	0	6	3	26
I	11	1	0	6	4	0	0	0	0
İ	126	85	0	12	21	0	0	0	8
K	445	90	11	132	197	0	2	0	13
L	14	14	0	0	0	0	0	0	0
M	307	258	6	4	15	1	2	2	19
N	86	55	12	0	10	0	1	5	3
O	86	0	0	27	59	0	0	0	0
Ö	54	4	0	22	28	0	0	0	0
P	27	0	20	0	0	0	7	0	0
R	67	47	13	0	0	0	2	1	5
S	260	87	8	72	78	0	1	1	13
Ş	59	35	12	2	1	0	2	0	7
T	339	100	16	79	138	0	3	0	3
U	72	8	1	27	35	0	1	0	0
Ü	44	4	2	12	26	0	0	0	0
V	43	40	2	0	0	0	0	1	0
Y	261	12	9	94	143	0	1	2	0
Z	76	55	13	0	0	0	4	0	4
Toplam	Arapça	Farsça	Türkçe		Yunanca	Fr.+T	A+Fr. Fr.+A	A+T	
3487	1361	267	F	İ	2	61	22	121	
			1653						

Tablo: 1

Toplamda 3487 kelime barındıran eserin 1653 kelimesi (edat, fiil ve isim) Türkçe kökenlidir. Kelimeleri metin içindeki yüzdeleri orası ise şöyledir:

<u>Kullanılan Dil</u>	<u>Arapça</u>	<u>Farsça</u>	<u>Türkçe</u>	<u>Yunanca</u>	<u>Fr.+T</u>	<u>A+Fr.</u> <u>Fr.+A</u>	<u>A+T</u>
Oran	%39.03	%7.65	%47.40	%0.05	%1.74	%0.63	%3.47

Tablo: 2

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/9 Summer2014

Yüzdelik oranlara bakıldığında Türkçe kelimelerin kullanımı ilk sırada yer almaktadır. Bunun yanında Arapça ikinci sırayı alırken Arapça kelimelerin çok büyük bir kısmı dinî terimlerdir. Kelimeler değerlendirilirken tabloda gösterildiği gibi ayrı kategoriler içinde değerlendirilmiştir.

3.1.1 Arapça Kelimeler (1361)

'abarāt, abdāl, 'acāyib, 'aceb, acīb, 'āciz, 'acūz, 'ādāb, 'adāvet, 'ādem, 'ādemī, 'ādet, 'ādil, 'adl, 'āfet, 'āfiyet, 'afv, 'āh, 'ahd, 'āhīr, 'āhīret, 'ahkām, 'ahmak, 'ahvāl, 'akd, 'ākībet, 'ākīl, 'akl, 'akreb, 'akribā, 'akvāl, a' 'lā' 'illiyīn, 'alaf, 'alāmet, 'alem, 'ālem, 'ālet, 'aleykümü's-selām, 'alif, 'ālim, 'ām, 'amel, 'āmil, 'āmīn, 'amm, 'amma, ammā, 'ammī, 'amūd, 'anber, a' 'rābī, arādet, 'araḡ, 'arefe, 'ārif, 'ārif bi'llāh, 'arife, 'āriyyet, 'arş, 'arza, 'aşa, 'asel, 'aşhāb, 'āşī, 'aşlī, 'aşāyir, 'āşık, 'aşüre, 'atā, 'atş, 'avāmu'n-nās, 'avret, 'ayāl, 'ayādat, 'ayb, 'āyet, 'ayn, 'aynā, 'ayş, a' 'zā, 'azāb, azamet, azhā, 'azīm, 'azīz, 'azlet, 'azm, bāb, baḡl, baḡş, bāk, bākī, bātıl, bātın, ba' 'zı, bekā, bekāret, belā, belī, berāt, berekāt, bereket, beşāret, bevl, bey' 'et, beyān, bey' 'et, beyt, beytü'l-māl, bid' 'at, biḡār, bikāret, bikir, bikr, bi'l-cūd, binā, bint, bi'smi'llāh, bişāret, burāk, bühtān, bürd-i Yemenī, cabbār, cāfī, cāhiliyyāt, cāmi' 'at, cārī, cāriye, cebr, cedd, ceddēt, cedel, cefā, cehd, cehennem, cehl, cellād, celve, cem' 'at, cemā' 'at, cemād, cemāl, cemīl, cenāze, cerāḡat, cerb, cerḡ, cevāb, cezā, ceza' 'at, cezāre, cidd, cihād, cihet, cimā' 'at, cinān, cināze, civār, cizye, cūd, cum' 'a, cumāda'l-āhīr, cumāda'l-ülā, cümle, cür'et, cürüm, cüzām, daḡl, dār-ı bekā, dār-ı fenā, dāru bekā, dāru fenā, dāru'l-bekā, dāru'l-fenā, dāru'n-nadva, da' 'vā, da' 'vet, da' 'vāt, def' 'at, defn, dehr, delālet, delīl, delv, derece, devlet, dimāḡ, dīn, dīvān, diyānet, diyet, du' 'ā, durrā' 'a, dübr, dünyā, dünyāvi, ebedā, ebedī, ecel, eczā, edā, edeb, edīm, ef' 'āl, eḡtār, eḡzāl, eḡad, eḡādīş, ehl, ehl-i beyt, eḡyā, elbette, elḡamdulī'llāhī, emān, emānet, emīn, emir, emīr, emīrū'l-mū'minīn, emr, emred, emr-i ma' 'rūf, emşāl, enbiyā, enşār, enşārī, envā' 'at, envār, esbāb, eşer, esīr, esrār, eşerr, eşrāf, eşref, etbā' 'at, eḡrāf, evlād, evliyā, evvel, eyyām, eyyāmū'l-bīz, ezān, ezeli, fācir, fāhiş, faḡīh, faḡīr, falān, fānī, fāriḡ, farīza, fark, fāşid, faşīh, faşık, faşl, fāyda, fāyida, fazāyil, fāzıl, faziḡat, fazilet, fazl, fenā, ferah, ferc, fesād, feth, fetvā, fevt, feza' 'at, fiḡḡ, fidā, fikr, fīl, fi' 'l, firāk, firāset, Firdevs, fişḡ, fitne, fiḡr, fiḡvā, fuḡarā, fulān, furkān, furḡat, furşat, fūḡa, fūcūr, ḡāfil, ḡaflet, ḡalebe, ḡālib, ḡammāz, ḡanīmet, ḡār, ḡarāz, ḡāret, ḡārīb, ḡarīm, ḡarḡ, ḡāşiye, ḡavḡā, ḡaybet, ḡāyet, ḡāyib, ḡayret, ḡazā, ḡazab, ḡazāt, ḡāzī, ḡidā, ḡilmān, ḡıybet, giriftār, ḡudde, ḡufrān, ḡul(l), ḡurbet, ḡurūr, ḡusl, ḡaber, ḡabbe, ḡabīs, ḡabs, ḡabḡ, ḡacālet, ḡacāmet, ḡac(c), ḡaccatu'l-vidā' 'at, ḡacet, ḡacī, ḡacīl, ḡad(d), ḡādīm, ḡādime, ḡadīş, ḡafaḡān, ḡakāret, ḡakāyık, ḡakīḡat, ḡākīm, ḡak(k), ḡāl, ḡalāş, ḡal' 'at, ḡalāvet, ḡalāyık, ḡālel, ḡālet, ḡālī, ḡālī, ḡālīfe, ḡālīlu'llā, ḡālīm, ḡālīş, ḡalk, ḡālka, ḡal(l), ḡalvet, ḡām, ḡamd, ḡamīm, ḡamīr, ḡamle, ḡammāletü'l-ḡaḡab, ḡammār, ḡamr, ḡandaḡ, ḡānḡāh, arāb, ḡarābāt, ḡarāc, ḡarām, ḡarb, ḡarc, ḡarem, ḡarīş, ḡāş, ḡased, ḡasenāt, ḡaşi, ḡāşıl, ḡāşiyyet, ḡaşlet, ḡaşm, ḡaşret, ḡāşsa, ḡaşem, ḡaḡā, ḡaḡar, ḡātem, ḡāḡır, ḡaḡīb, ḡāḡif, ḡāḡim, ḡatm, ḡaḡ(t), ḡattā, ḡavārī, ḡavāşī, ḡavf, ḡāviye, ḡavz, ḡayā, ḡayāt, ḡāyız, ḡayl, ḡayme, ḡayr, ḡayrān, ḡayrāt, ḡayz, ḡāzık, ḡāzır, ḡazīn, ḡazīne, ḡazret, hebā, hediye, hediyyeten, helāk, helāket, helāl, hele, helvā, ḡerīf, heybet, heyhāt, hezīmet, ḡıdmet, ḡıyānet, ḡicāb, ḡicret, ḡikāyet, ḡikmet, ḡilāf, ḡilāfet, ḡil' 'at, ḡīle, ḡilm, ḡisāb, ḡişār, ḡiḡāb, ḡizlān, ḡuḡka, ḡulefā-i rāşidīn, ḡulle, ḡūr, ḡūrā, ḡūrī, ḡurmā, ḡurrem, ḡusrān, ḡuşūmet, ḡuş, ḡuḡbe, ḡuzūr, ḡuccet, ḡücre, ḡükm, ḡüküm, ḡürmet, ḡüsn, 'ışḡ, i' 'ādet, 'ibādet, 'ibāre, 'ibret, 'ibrīḡ, icābet, icāzet, icmā' 'at, ümmet, icḡihād, 'id, 'idü'l-azḡā, 'idü'l-fiḡr, 'iddet, iḡlās, iḡrām, iḡsān, iḡḡilāf, iḡḡilāt, iḡḡimāl, iḡḡirāz, iḡḡiyāc, iḡḡiyār, iḡḡiyāt, 'ikāb, 'ikāmet, iḡlīm, iḡkrām, iḡkrār, iḡḡidā, ilāhī, ilāhī, i' 'lām, ilḡām, illā, 'illet, 'illiyīn, 'ilm, iltifāt, iltimās, imām, imāme'l-müslimīn, imāme, imān, 'imāret, imīn, imkān,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/9 Summer 2014

imtiḥān, imtinā‘, imtiṣāl, inābet, in‘ām, inān, ināyet, inkiyād, intikām, intizār, inzāl, irākat, i‘rāz, iṣābe, iṣār, iṣlāḥ, islām, isnād, isti‘ānet, isti‘dāt, istiḡfār, istiḥsān, istiḡbāl, istirāḥat, iṣāret, iṣtiḥā, iṣtiyāk, itāb, i‘tibār, i‘tikād, i‘timād, ittibā‘, ittifāk, iyādet, izār, izā, i‘zāz, izhār, izzet, ḳabīle, kābīn, ḳabūl, ḳabz, ḳabza, ḳadar, ḳadeḥ, ḳadem, ḳadīm, ḳadir, ḳadr, ḳāfile, kāfir, kāfur, kāhin, ḳahr, ḳaḥṭ, ḳal‘a, ḳalem, ḳāmet, kāmil, ḳanā‘at, ḳandīl, ḳarābe, ḳarār, ḳaşd, ḳasem, ḳāşid, ḳāşide, ḳaşşāb, ḳaṭ‘, ḳatarāt, ḳātib-i vaḥy, ḳatre, ḳavī, ḳavl, ḳavm, ḳaylūla, ḳay(y), ḳazā, ḳāzī, ḳaziyye, kebāb, kebīre, ke‘ennehu, kefen, keffāret, kelām, kelām-ı mecīd, kelāmu‘llāh, kelīm, kelimāt, kelime, kelime-i ṣehādet, kerāhiyyet, kerāmāt, kerāmet, kerem, keremāt, kerīm, kesb, kettān, keyd, keyfiyyet, kevşer, kezzāb, ḳible, ḳirā‘at, ḳiṣāş, ḳismet, ḳiṣşa, ḳiyāmet, ḳiyās, ḳibr, ḳifāyet, ḳirām, ḳisb, ḳiṣf, ḳitāb, ḳitābet, ḳur‘a, ḳur‘ān, ḳur‘an-ı mecīd, ḳurb, ḳurbān, ḳurbet, ḳuvvet, küfr, küfür, kürsī, lācerem, laḥmānī, la‘īn, la‘net, laṭīf, lāyık, lebbeyke, le‘īm, levḥü‘l-maḥfūz, līf, liḳā, luḡat, luḳma, luṭf, maḡrifet, maḡrib, maḡrūr, maḡabbet, maḡalle, maḡbūb, maḡcūb, maḡfūz, maḡlūḳ, maḡlūḳāt, maḡrem, maḡrūm, ma‘iṣet, maḳām, maḳāmāt, maḳbūl, maḳhūr, maḳşūd, māl, mālik, ma‘lūl, ma‘lūm, ma‘mūr, ma‘nī, māni‘, marāz, ma‘rifet, ma‘rūf, ma‘rūz, maşhara, ma‘şiyet, maşlahat, maşrik, maṭbaḥ, maṭhara, māyaḥtāc, ma‘yūb, mazarrat, mazhar, mazlūm, ma‘zūl, ma‘zūr, mazzāḥ, me‘ānī, meblaḡ, meṣ‘ūs, mecīd, meclis, mecma‘, mecmū‘, mecnūn, mecrūḥ, me‘de, meded, medḥ, medrese, meḡāsin, mehr, mekān, mekr, melāmet, melekūt, melekü‘l-mevt, melik, melūl, mel‘ūn, mel‘ūne, memleket, men‘, menba‘, menfā‘at, meṣşūr, merḡabā, merḡamet, merdūd, merkeb, mertebe, mesākīn, mescid, meşel, meşelā, meş‘ele, meskenet, mesvāk, meşakḳat, meşāyih, meşḡale, meşḡul, meşhūr, meşrū‘, meşveret, metā‘, mevcūd, mevḡuş, mevt, meydān, meyl, mezār, mezhep, mezkūr, miḡnet, miḡrāb, miḡdār, minber, minnet, mi‘rāc, mīrāş, mişāl, mişkāl, miskīn, mişl, misvāk, mīzān, mu‘abbir, mu‘ākib, mu‘allim, mu‘āmīle, mu‘āmīlet, mu‘āniḳa, mu‘āşiret, mu‘aṭṭar, mu‘ayyen, mu‘azzam, mubaşşır, mu‘cizāt, mu‘cize, mufāḡiret, mufīd, mūfik, muḡabbet, muḡacir, muḡacirīn, muḡaddis, muḡaḳḳaḳ, muḡāl, muḡalifet, muḡāfizāt, muḡarrem, muḡhib, muḡkem, muḡliş, muḡtāc, muḡtelif, muḡtelit, muḡtesib, muḡābil, muḡābile, muḡaddem, muḡārinat, muḡkarrar, muḡarreb, muḡavvī, mulāzimat, munaḡḡaz, munākişa, munāzira, mungiş, mun‘im, mūnis, munkād, murād, murāḳibe, murdār, musābikat, muşāfiḡa, muşāfiḡat, musāfir, musaḡḡar, muşallā, musallaṭ, muşannif, muşhaf, muşibet, mustaḡnī, mustaḡraḳ, mustaḡaḳ, mustaḡīm, muşāhide, mutābi‘at, mu‘tād, mutālī‘a, mutavvel, mu‘teber, mu‘tekif, mu‘temed, muṭī‘, mutṭakī, mutṭalī‘, muvāfaḳat, muvāfik, muvaḡḡid, muṭṭar, mübāḡ, mübāḡāt, mübārek, mübeddel, mübtelā, mücāhide, mücādile, mücerred, müctehid, müdām, müdāvemem, müdde‘ī, müddet, mü‘eccel, mü‘ezzīn, müfessir, müfreş, müheyyā, mühim, mühlet, mühūr, mühr, mükāfat, mülākāt, mülevves, mülk, mülket, mülūk, mü‘mīn, mü‘mine, mü‘minīn, mümteni‘, münācāt, münādī, münāfik, münāre, münāsib, müneccim, münevver, münezzeh, münker, münkir, münteşir, mürebba‘, mürid, mürsel, müslimīn, müstaḡraḳ, müsta‘mel, müstecāb, müstecābü‘d-da‘vā, müsteveid, mestevlī, müsülmān, müşerref, müşkil, müşrik, müştāk, müte‘allik, müteberrik, müteferrik, müteḡayyir, müteḡayyir, mütekebbir, mütevekkil, müyesser, müzeyyen, nabz, nafaḳa, naḡif, naḡḡās, naḡd, naḡil, nāḡiṣatü‘l-‘aḳl, naḡl, naḡş, na‘līn, nāmūs, na‘ra, nās, naşīb, naşihat, naşrānī, nāyib, nazar, nāzil, nāzır, naḡır, nebīre, necāset, necāt, neces, necis, nedāmet, nefes, nefīs, nefret, nefş, nehāyet, nehy, nehy-i münker, nesl, neşr, nevbet, nevhā, nezr, nezzāre, ni‘ām, nidā, nihāyet, nikāḡ, ni‘met, nişār, niyāz, niyyet, nuḡşān, nūr, nūrānī, nuşret, nuṭfe, nuzūl, nübüvvet, ‘ömr, ‘ömür, ‘özr, ‘özür, Rabb, rabbānī, Rabbe‘l-‘alemin, Rabbenā, Rabbi, Rabbü‘l-‘izze, raḡbet,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/9 Summer2014

rāhat, rāhib, raḥīm, raḥm, raḥm, raḥmānī, raḥmet, ramazān, rāşidīn, rāvī, ravza, rāyiḥa, rāzī, rebī ‘‘ü-l-evvel, recā, Receb, red, rek ‘‘at, reml, resül, resülu‘llāh, revḥ, reyḥān, rihlet, rızā, rızķ, rızvān, ribā, ribāt, ridā, risālet, rişvet, rivāyet, riya, riyażet, rucū ‘‘, rūḥ, ruḥsat, rūḥu‘llāh, ruķ ‘‘a, sa ‘‘ādet, sa ‘‘ādet-i ebedī, sā ‘‘at, şābir, şabit, şābit-kağem, şabr, şabur, şadaķa, şādir, şadr-i cinān, şaf, şafā, şafar, şāfī, şahābe, şāhib, şāhib-i Resüla‘llāh, şāhib-‘‘ayāl, şāhib-cemāl, şāhib-ḥayr, şāhib-kerāmāt, şāhir, şahrā, sa ‘‘id, sā ‘‘il, saķf, sāķī, sākin, şalābet, şalavāt, şālih, saltanat, şandūk, şanem, şarf, şavāb, şavma ‘‘a, şavt, sa ‘‘y, şayd, şāyimü‘l-dehr, sebeb, sebīl, seccāde, secde, sefer, seḥer, seḥv, sekerāt, sekīnet, selām, selāmet, selātin, sem ‘‘a, sem ‘‘at, şemen, şemere, şenā, şevāb, seyr, seyide, şiddīķ, şifat, şifāt, şihḥat, sır(r), siccīn, sidretü‘l-müntehā, şifāḥat, sihr, silāḥ, sirāyet, sīret, siyāḥāt, sofra, şohbet, su‘āl, şūf, şulḥ, sultān, şun ‘‘, sūre, şuret, sūretü‘l-aḥzāb, sünnet, şüreyyā, şahne, şahs, şā ‘‘ir, şāķī, şarāb, şart, şefā ‘‘at, şefakat, şefī ‘‘, şefķat, şehādet, şehādet, şehīd, şehr, şehvet, şekāvet, şek(k), şekl, şemme, şerbet, şerḥ, şerī ‘‘at, şerīk, şer(r), şeyḥ, şeytān, şeytānī, şifā, şikāvet, şikāyet, şirā, şurū ‘‘, şübhe, şübhet, şükür, ta ‘‘accüb, ta ‘‘ām, ta ‘‘aşşub, tā ‘‘at, tā ‘‘āt, taḥaķ, taḥīb, tābi‘‘in, ta ‘‘bir, tābūt, tāc, ta ‘‘cīl, tafahḥus, tağayyur, tağyīr, taḥalluf, taḥammül, taḥiyyat, taḥriş, taḥsīn, tāķ, tāķat, takāzā, takḍir, takrīr, takşir, takvā, talāķ, taleb, tālib, tama ‘‘, tamām, tamattu ‘‘, tandūr, tarab, taraf, tarfata‘l-‘‘ayn, tāriḥ, tarīķ, tarīķat, taşarruf, taşḍīķ, taşnīf, taşşuc, tavāf, tavaķķuf, ta ‘‘vīz, tavķ, ta ‘‘yīb, tāyib, tāyife, ta ‘‘yīn, tayyibe, tazarru ‘‘, ta ‘‘zīm, ta ‘‘ziyet, teberrük, teciribe, tedārük, tefāvut, tefekkür, teferrüc, tefriķ, tefsīr, tefzī ‘‘, tehdīd, teheccüd, te‘ḥir, tehlīl, tekbīr, tekebbür, tekellüf, tekye, telbiye, telkīn, temcīd, temessük, temettu ‘‘, temüz, tenāvul, tena‘‘um, tenezzüh, terbiyet, terk, tesbīḥ, teslīm, teşehhüd, teşnī ‘‘, teşrif, teşviş, tevāzu ‘‘, tevbe, teveccüh, tevekkül, tevfiķ, tevḥīd, te‘vīl, teyemmüm, ticāret, tūfān, ‘ūd, ‘uhde, ‘uķbā, ‘uķūbet, ‘ulemā, umerā, ‘umre, ‘urefā, ücre, ülfet, ümmet, ümmü‘l-mü‘minīn, vācib, va ‘‘de, vaḥiy, vaḥşet, vaḥt, vaḥy, vā ‘‘iz, vaķf, vāķı ‘‘a, vāķıf, vāķı ‘‘, vaķit, vaķt, vaķtī, vālide, va‘llāh, va‘llāhu a ‘‘lem, vāriş, vāsıl, vaşī, vaşiiyet, vaḥan, vāy, va ‘‘z, ve, vebāl, vefā, vefāt, vekīl, velī, ve‘selām, vesvese, vezīr, vida ‘‘, vilāyet, vildān, vird, vucūd, vuķūf, vüzerā, yā, yahūdī, yahūdiyye, yaķīn, yaķīni, yāķūt, ya ‘‘nī, yāşabāḥāḥ, yetīm, yevmü ‘‘arife, yevmü‘n-naḥr, yevmü‘t-terviye, zaḥt, za ‘‘ferān, zāhid, zāhir, zaḥm, zaḥmet, za ‘‘if, za ‘‘ifa, za ‘‘iflık, za ‘‘ifluk, zā ‘‘il, zaķķüm, zālim, zam, zamān, zamāne, zarar, zarīf, zararret, zararī, zāt, zāyi ‘‘, zāyil, zebānī, zebāniye, zeberced, zebür, zecr, zekāt, zellet, zem, zenbīl, zerre, zevāl, zeyt, zıkr, zinā, zīnet, ziyād, ziyāde, ziyāfet, ziyāret, ziyet, zıfārī, zu‘l-ḥicce, zu‘l-ķa ‘‘de, zulm, zulmānī, zulmet, zulum, zunnār, zu‘n-nüreyn, zühd, zümām, zümerred, zümre

3.1.2 Farsça Kelimeler (267)

ābādān, āb-dest, āb-rū, āgāḥ, āgāz, āheste, āmāde, ārām, ārāste, ārī, ārzū, āsān, āsāyiş, āşķāre, āşnā, āvāz, ayna(āzīne), āzād, āzār, bādām, bāğ, bāğdār, bāğīķa, bahā, bahātür, baķşīş, baķķa(bāğķe), bāng-i namāz, Bār Kudāyā, bārī, bāzār, bāzırgān, bed-baḥt, beḥil, bēḥüda, bē-ḥuş, bē-namāz, bē-meze, bende, berāber, bes, bēzār, bezmān, büstān, büḥtī, but, butḥāne, butperes, butperest, cāmedān, cān, cānvār, cīr, cuḥūd, cüft, cüvān, cüvān-merd, cādır, çālāk, çapān, çāre, çehārşenbih, çeng, çeşme, çirāğ, çübān, dād, dāğ, dāne, dānişmend, dār, daraḥt, daraḥtī, dariğ, dārū, dāye, dehkān, dem, derāzgüş, derbān, derem, dergāḥ, derḥost, dermānde, derviş, deryā, destān, destār, dest-gīr, destür, dēv, dīdār, dīde, dirīğ, dirre, dīvāne, dost, durüz, duşenbih, dürüst, duşman, duşmān, duşvār, ebter, eger, endām, endāze, endīşe, eyā, eyvān, fāş, ferīşte, fermān, feryād, fūta, ğalı, genc, gūr, gūristān, güher, günāḥ, güzāf, hafta, ḥānedān, ḥasta, havā, havādār, hēç, hem,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/9 Summer 2014

hemân, hemîşe, henûz, her, hergîz, hezâr, hured, hırka-pûş, hîz, hoca, hor, hoş, hoşnûd, kâgîd, kâlbéd, kârvân, kecâbe, kersân, kilîd, kîne, kufl, küse, küze, küngüre, mâya, meger, meşk, meze, mihrubân, müjde, nâ-cümerd, nâ-cüvânmerd, nâgâh, nâ-hoşnûd, namâz, nâ-peydâ, nâ-resîde, nâ-revâ, nâzenîn, nevmîd, nişân, nuhûd, pâdişâh, pâdşâh, pāk, pālân, palās, pâre, pârsâ, pehlevân, perākende, perde, perhîz, perî, perîşân, perverdîgâr, pêşe, peşimân, peydâ, peygâambar, peygâambar-zâde, pişimân, râst, rây, râz, renc, reng, revâ, revân, rûstâyî, rûşen, rûze, rûze-dâr, rûzgâr, rûzî, sarây, ser-gerdân, serheng, sezâ, sîmâ, sipâs, sûsmâr, sust, şâd, şâdimân, şâgird, şâyiste, şeher, şehri, şehri, şeker, şenbih, şikeste, şûrba, tâ, tâba, tabânça, taht, tahta, tâvân, tâze, tâzî, ten, ten-dürüst, terâzû, tersâ, testgîr, tēz, tışt, tirîd, ustâd, ümîz, ümîz-vâr, velî, veyrân, yâ, yâbân, yâd, yâdgâr, yâ-hod, yâr, yârân, yârî, yek-şenbih, zâr, zâr, zârî, zehr, zincir, zêrek, zincîr, zindân, zinde-pûş, zinhâr, zişt, ziyân, ziyân-kâr

3.1.3 Türkçe Kelimeler (1653)

abuşka, aç, aç-, aç-, açığ, açığılık, aç(i)l-, açlık, açtur-, açuk, açur-, adağ, adağ, adım, adımla-, adır-, adırıl-, ağaç, ağ(i)r, ağırla-, ağırlık, ağırsın-, ağ(i)z, ağna-, ağırı-, ağırığ, ağu, ağuluğ, ağuluk, ahtar-, aq, aq-, aq-, aqar-, aqça, aqlık, aqru, aqrun, aqsur-, aqtur-, al-, ala, alçaq, alçaqlık, alda-, aldur-, alguluğ, al(i)n, alın-, alma, alnaş-, alp, alt, altı, altı miñg, altınç, altınçı, altı yüz, altı yüz miñg, altı yüz yigirmi, altmış, altmış miñg, altmış üç, altun, ana, anasız, ança, and, anda, andağ, andağok, añgdur-, añgla-, ant, anuq, apra-, ar-, ara, araba, arıq, arıqlık, arıqsızlık, arıq, arıl-, arıt-, arka, arpa, arslan, arşun, art, art-, artuq, artuqsı, artur-, aruq, asıqlıq, asıl-, asra, asra-, ast, astın, aş, aş-, aşı-, aşıq, aşıq, aşat-, aşıq, aşnu, aşur-, at, at, at, at-, ata, ata-, atalık, atasız, atla-, atlan-, atlıq, atlıq, aw, awla-, awuq, awut-, ay, ay-, aya, ayak, ayıt-, aylık, ayna-, ayra, ayt-, ayıl-, ayıt-, az, az-, azdur-, azğun, azğunluk, azğur-, azık, azıqlandır-, azıt-, azla-, azlık, baba, baq, baqarsuq, baq(i)r, baqışla-, baqla-, baqlan-, baqlıq, baq-, baqır, bal, bala, balçık, balık, balta, balta, bar, bar-, barça, barçın, barı, barq, barlık, barmaq, bars, bas-, basıl-, bastur-, baş, baş, başaq, başqa, başla-, başlıq, bat-, batış, batman, bay, bayaqı, bêçin, bedük, bêg, bêglik, bekle-, bêl, bêlgür-, bêr-, bêril-, berk, berü, bêstre, bêş, bêşik, bêşinç, Bêşinçi, bêş miñg, bêş yüz, bêz, beze-, bezek, bezeklig, bezen-, bıcaq, bildır, bildurğı, bildurkı, bıraq-, bısqr-, bışur-, bıyık, biçkü, bil-, bildür-, bile, bilmek küni, bir, birer, birle, birle-, birlik, biş-, bişür-, bit-, bit-, bitig, bitigçi, bitiglig, bitil-, biz, boq, boda, boqduq, boq-, boqaz, boqun, boquş, boq(u)z, boquzla-, boquzlan-, bol-, borç, borçluq, borqu, boşa-, boşat-, boy, boya-, boyaqçı, boyan-, boy(u)n, bôri, bôrü, bôruk, bôyük, bôz, bu, bucuq, budaq, buqday, buqagluq, buqagu, buqaguluq, bul-, bulamaq, bulaş-, bulaştur-, bulgaş-, bulgaştur-, bulgaşuq, bulit, bulut, bulun, burcaq, bur(u)n, butaq, butaqlan-, buyruq, buyrul-, buy(u)r-, buz-, buzaqu, buz(u)l-, büken, bükrer-, bükrert-, büt-, büt-, bütün, bütünlük, çağan, çaq-, çaqrı, çaqrı-, çaqrış-, çalıklık, çanaq, çap-, çat-, çaw, çayan, çekürge, çerig, çetük, çewrül-, çew(ü)r-, çevür-, çeyne-, çeynem, çıbın, çıgay, çıq-, çıqan, çıkar-, çıpcuq, çıpcurğa, çiçek, çimgen, çiz-, çoqla-, çom-, çök-, çökür-, çökürdek, çömçe, çöprek, çuqur, çulga-, çulgan-, çupul-, çürü-, çürü-, delü, delülük, ede, eder, edgü, edgülük, eg(i)n, egir-, egle-, eglen-, ek-, ekegü, eki, ekin, êkinç, êkinçi, êkinçi, êkindü, êkindük, êkiz, êkki, êkki miñg, êkkinç, êkkinçi, êkkişer, êkki yüz, êkki yüz miñg, êkki yüz on êkki, eksil-, eksül-, eksit-, eksüt-, eksük, el, êl, êlçi, êlçilik, elet-, el(i)g, ellig, ellig miñg, elt-, em-, emdi, emdür-, emgek, emgeklig, emgen-, emget-, emük, emzür-, ên, ên-, êndür-, êndürül-, êngæk, êngse, er, er-, eren, ergen, eri-, erk, erkek, erkeklik, erki, erkin, erklen-, erklig, erlig, erlik, erte, ertele-, ertesi, erüt-, es-, esil-, eski, eskir-, esrit-, esrü-, esruk, es(ü)r-, eş, eşek, eşik, eş(i)t-

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/9 Summer2014

eşitil-, eşittür-, et, ét-, etek, etlig, etmek, ew, êw-, êwek, êwlük, ewrül-, ewür-, ey, eye, eyegü, eyer, eyemen, eyemen-, ez-, ezil-, hatun, hatunluğ, hatunsuz, içgin-, ıd-, ımızgan-, inan-, ırak, ırğak, ısır-, ısıt-, ısparla-, ıwuk, iç, iç-, içim, içre, içür-, idi, idiş, ig, ileg, ilersük, iley, ilk, in, inek, inġen, inġen, inġle-, inġre-, inġreş-, irig, irinġ, isig, isiglik, issig, iste-, iş, iş-, işit-, işle-, işlet-, it-, iz, izle-, kaç, kaç-, kaçan, kaçu, kaçur-, kadar, kadaş, kadġu, kadġuluğ, kadġur-, kadġurt-, kadġusuzluk, kaç-, kal-, kaldur-, kalı, kalinġ, kalinġlik, kalkan, kamaş-, kamçı, kamluk, kamuğ, kan, kan-, kana-, kanat, kanat-, kança, kanda, kandin, kandur-, kanġusuz, kanı, kanlıġ, kap, kap, kapar-, kaparçuk, kapart-, kapla-, kapsa-, kapsan-, kapuğ, qar, kara, kara, kara, qarabaş, karalıġ, karamtul, karaġngu, karaġnġku, karaġnġkuluġ, karar-, karart-, karavaş, qarġa, qarġa-, qarġış, karı, karı-, karılıġ, kar(ı)n, karınça, karındaş, karındaşlıġ, karış-, karıştur-, karluġaç, qarşu, kaç, kaç-, kaşı-, kaşlıġ, kat, kat-, kata, katı, katıġ, katıġlan-, katıġlık, katıl-, katılan-, katın-, katır, kav-, kaw-, kawşur-, kawurt, kavurtluġ, kawuş-, kawuştur-, kayaş, kayda, kaydın, kayġı, kayın, kayış, kay(ı)t-, kayna-, kayra, kaytar-, kayu, kaz, kaz-, kazan, kazġan, kazġan-, kazı-, kazuk, kęc, keç-, kęc, kęc, kęc, keç(ü)r-, keç(ü)r-, keç-, keçik, keçin, kegir-, kegrik, kel-, keldür-, kelin, keltür-, kemer, kemi, kemiş-, kēġ, kendü, kendüzü, kerek, kerek-, kereksiz, kerey, kes-, kesek, kesil-, kesilin-, kesük, kêt-, keter-, key-, keydür-, keyik, kez-, kezle-, kıl, kıl-, kıldur-, kılıç, kılıġ, kılıġlık, kıl(ı)n-, kılış-, kılış-, kılmaġlıġ, kılmaġlıġ, kın, kıraġġ, kırıġ, kırık, kırık beş, kırık êkki, kırkınç, kırık, miġġ, kırık üç, kırs-, kırska, kış, kız, kız oġlan, kız-, kızar-, kızdur-, kızıl, kızılıġ, kızıt-, kiçig, kiçig, kiçiglik, kig(ü)r-, kim, kim, kimerse, kindik, kir-, kir-, kirgür-, kirış, kirış, kirpük, kirtün-, kişi, kiyiz, kizle-, kizlen-, kobka, koçkar, koç-, koçul-, kol, kol, kol, kol-, koldaş, koltuk, komı-, kon-, kondur-, koġġrul-, koġşı, koġġşı, koġġşılıġ, konuk, konukla-, konukluġ, kop-, kopar-, kork-, korkuġ, korkunç, korkunçluġ, korkunçluġ, korkut-, korkıt-, kova, koy, koy-, koyluġ, koymat, koymatlıġ, koyuġ, koyul-, kozi, köç-, kök, kök(ü)s, kölge, kölige, költür-, kölük, kölik, köm-, kömül-, kön, köndür-, köni, könilik, köġġlek, köġġleklik, köġġ(ü)l, köp, köprüġ, kör-, köre, körgüz-, köriş-, körküt-, körkülü, körkülüġ, kööksüz, köruk, kör(ü)n-, körüşgölüġ, köter-, kötrül-, köt(ü)r-, köy-, köydür-, köz, köz, közlüġ, közsüz, kuç-, kuçuş-, kuçruk, kuçu, kuçuġ, kuçuk, kul, kulak, kulavuz, kulluk, kum, kuma, kunuş-, kur, kur-, kurġuşın, kurı-, kuru-, kursak, kurt, kurtar-, kurtġar-, kurtul-, kuruġ, kus-, kuş, kuşluk, kutġar-, kutkar-, kutul-, kutıl-, kuytu, kuyu, kuyuġ, küç, küçey, küçeylik, küçlüġ, küdegü, kül, kül-, küldür-, küleş-, kümüş, kün, kün, kündüz, küni, künil-, künlük, küp, küweç, küwen-, küy-, men, meġġgü, meġġgizlig, meġġze-, min-, miġġ, mindür-, monçuk, moynuzluġ, mu, mü, mı, mu, mundaġ, mundaġoġ, muġġluġ, muġġsuz, mün-, müġġüş, ne, neçe, neçeme, neçük, neerse, neme, nesre, neteg, neteglik, nişe, oġ, oġlak, oġlan, oġrı, oġrıġ, oġ(u)l, oġullan-, oġulluk, oġurla-, oġşa-, oġşa-, oġşat-, oġ, oġ, oġı-, oġu-, oġut-, oġıt-, ol, oltur-, olturġuz-, olturt-, olturuş-, on, on altı, on beş, on beş miġġ, on bir, on birinç, on êkinç, on êki miġġ, onınç, on miġġ, on sekiz, on sekiz miġġ, on sekkiz miġġ, on seksinç, on dört, on dörtünç, oġġurka, on üç, oprak, oram, orman, orna-, ornaştur-, ornat-, orta, ortak, ortaklıġ, orul-, or(u)n, osal, ot, ot, ota-, otaġ, otlat-, otruk, otun, otuġ, otuz, otuz beş miġġ, otuz êkki, oyaġ, oyaġlıġ, oyan-, oyat-, oyġan-, oyġar-, oyġart-, oyġat-, oyna-, oynat-, oz-, oza, oçek, oçek, ödlek, oġ, oġ-, oġ-, oġdü, oġren-, oġret-, oġsüz, oġü-, oġi-, oġür, oġüt, oġütle-, ök, öl-, ölç-, öldür-, öldürül-, öltür-, ölüġ, ölüġse, ölüġselik, ölüm, öġġ, öġġ, öġġin, öp-, ör-, öre, örg, örgüç, örpek, örper-, ört-, örtüġlüġ, örtün-, örül-, örümçük, öte-, ötrü, öwke, öwkele-, öwkelig, öz, öz, özge, öziyok, saç, saç-, saçıl-, açlıġ, saçra-, saġ, saġ, saġ-, saġ, saġlıġ, saġlıġ, saġrak, saġ yaġ, saġal, saġalsız, saġın-, saġınç, saġış, saġışsız, saġla-, saġlan-, saġnuġ, saġsık, sal-, san, san-, sana-, sanç-, sansız, sap, sar-, sarġar-, sarġart-, sarıġ,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/9 Summer 2014

sarıklık, sarımsak, sarp, sarsıt-, sası, sası-, sasığ, sat-, satğaş-, satgın, saltık, sawu-, sawuk, sawut-, sekir-, sekirt-, sekir-, sekiz, sekiz, sekkiz yüz, sekriş-, seksen, seksen miñg, seksinç, semrü-, semüz, sen, sêngek, señgir, sew-, sev-, sewmeklik, sewnüş-, sewüglüg, sewüglük, sew(ü)n-, sewünç, sewünçi, seyrek, sez-, sezik, sığ-, sığ(ı)n-, sıgınç, sığındur-, sığır, sığış-, sıka-, sıktur-, sıtağ, sın, sın-, sına-, sındur-, sınık, sırça, sız-, sil-, silk-, siñg, siñgek, siñgür, siş-, siz, soğ-, soğıl-, sol, soñg, soñgra, soñgsuz, sor-, sor-, soy-, sök-, sökel, sökellik, söklün-, sökül-, sökil-, sön-, söndür-, söw-, söz, sözle-, sözleş, sözlüg, suç(u)l-, suğal-, sun-, suw, suv, suva-, suwar-, suvarıl-, suwğar-, suwluğ, suwsa-, suwsalık, suwsat-, suwsuz, süçüg, südre-, sünğü, sünğük, sünğütlük, süplük, sür-, sürç-, süre-, süri-, sürü-, sürme, sürt-, sürüg, süt, şeşil-, şiş, şiş-, tağ, tağarçuk, tağıl-, tağ-, tağı, tağıl-, tağıt-, tağık, tal, tam, tam-, tamar, tamuğ, tamuğluğ, tamuğluk, tañg, tan-, tanı-, tañgı, tanuk, tanukluk, tanuksuz, tap, tap, tap-, tapa, tapşur-, tapuğ, tapul-, tapun-, tapuzluk, tar, tara-, tarğak, tariğ, tart-, tartanakçı, taş, taş, taş-, taşkaru, taşla-, taşra, tat-, tathıg, tathıglıg, tawar, tawuk, taya-, tayan-, taz, te-, teg, teg-, tegi, tegirmen, tegirmençi, tegme, tegre, tegrü, teg(ü)r-, tek, tek, telim, temür, tèn-, tepe, tepren-, teprek, tepret-, ter, ter, teri, teriñg, terinçek, teriñglik, terk, ters, teş-, teşil-, teşük, tetik, tewe, teweçi, tewelig, tezgın-, tezgındür-, tıç-, tıñgla-, tımarla-, tırnak, tik-, tiken, tikil-, til, tile-, tilek, tiñg-, tindür-, tiñgdür-, tirek, tırgüz-, tirig, tirigle, tiriglik, tiril-, tirki, tırsek, tiş, tişi, tişlig, titre-, tiz, tizgin, tiziglig, torba, todağ, toğ, toğluğ, toğra-, toğıl-, toğıt-, toğsan, toğsınç, toğu-, toğı-, toğun-, toğuş, toğış, toğuz, toğuz yüz, tol-, toldur-, tolgag, toltur-, toluğ, tolun ay, ton, tonluğ, tonluk, tonsuz, toñguz, toprak, topuz, toy-, tög-, tök-, tök(ü)l-, tölek, tölen-, töpe, töpen, töre, tört, törtügü, törtür, törtünç, törtünçi, tört miñg, törtünç, törut-, tört yüz, töşeglig, töşek, töz-, tuğ-, tuğ(u)r-, tul, tumşuk, tur-, turğuz-, turuk-, turuş-, tuş, tut-, tutuğ, tutul-, tutun-, tuturğan, tutuş, tutuş-, tuwğur-, tuynak, tuzluk, tü, tü, tüg, tüg-, tügeçke, tükel, tüken-, tüket-, tüklüg, tün, tüne-, tünek, tünle, tünğlük, tüp, tüplüg, tür-, türlü, türlüg, türü, tüş, tüş vakti, tüş-, tüşe-, tüşür-, tütün, tütüz-, tüwkür-, tüwkürük, tüz, tüz-, tüzet-, tüzlük, uç, uç-, uçgun-, uçkun, uçluğ, uçmağ, uçtmağ, uçtmağlık, uçtmağlık, uçuz, uğı-, ulal-, ulan-, ulaştır-, ulaşı, ulğay-, uluğ, uluğla-, uluğluk, uluğsın-, umınç, umınçı, umınçlıg, umun-, un, una-, unit-, unut-, unuttur-, ur-, urluk, uruğ, uruğluğ, urul-, uruş, uruş-, usluğ, uş, uşak, uşan-, uşat-, uşbu, uşol, uşmağ, uşmağ, utru, uwtan-, uy-, uya, uyal-, uyat, uyatsızlık, uydur-, uyi-, uyu-, uyku, uza-, uzak, uzat-, uzun, uzın, uzunluk, üç, üç miñg, üç yüz, üç yüz miñg, üçegü, üçer, üçinç, üçünç, üçünçi, üçünçi, üçün, üçdrülmüş, üçdrüdi, üçdür-, üçdürüdi, üçüş, üçüşlük, üçleş-, üçleş, üçde-, üçdet-, üçgür, ür-, ürk-, ürküt-, ürül-, üst, üstün, üvüş-, üvüş-, üvüşlük, , üz-, üze, üzengü, üzeyök, üzre, üzül-, üzüm, ya, yadağ, yağ, yağ-, yağdur-, yağı, yağmur, yağın, yağşı, yak, yak-, yaka, yakın, yalawaç, yalbar-, yalğan, yalğançı, yalğandır-, yalğanla-, yalguz, yalguzluk, yalıñg, yalıñg, yalıñgıg, yamağ, yamağlık, yaman, yamanla-, yamanlık, yan, yan-, yana, yanaş-, yançıl-, yandır-, yanı, yañgi, yañgil-, yañgıldurul-, yañgla, yañgluz, yansı, yap, yap-, yaprak, yapşun-, yapşur-, yapurğak, yapuş-, yar, yar-, yara-, yarağ, yaraş-, yaraştır-, yarat-, yaratıl-, yarı, yarığ, yarıl-, yarım, yarın, yarlıg, yarlıka-, yarlıkat-, yarmak, yaru, yaru-, yaruğ, yaruğluk, yarut-, yasmuk, yastuk, yaş, yaş, yaşa-, yaşar, yaşık, yaşıl, yaşillik, yaşlıg, yaşur-, yat, yat-, yatğur-, yatğur-, yatsıg, yatur-, yawlak, yawu-, yawuk, yawuk, yawukluk, yawun-, yawut-, yawuz, yawuzluk, yay-, yayıl-, yazıcı, yazuk, yazukluk, yazuksuz, ye-, yedür-, yeg, yel, yel-, yeldür-, yelin, yelken, yelpi-, ye, yemek, yeñg, yeñg-, yer, yer-, yet-, yetgür-, yeti, yeti miñg, yeti yüz, yeti yüz miñg, yetinç, yetişer, yetiz, yetmiş, yetmiş ekki, yetmiş miñg, yetti, yetür-, yıdıg, yıdıg, yığ-, yığ-, yığaç, yığaç, yığ(ı)l-, yığ(ı)l-, yığ(ı)lış-, yığla-, yığlaş-, yıgım-, yık-, yıkıl-, yıkuk, yıl, yılan, yıldırım, yılduz, yılki kara, yılki qaralıg, yıllık, yıpar, yırağ, yırat-, yırt-,

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/9 Summer2014

yırtıl-, yırtık, yıışı-, yıışık, yıışır, yigirmi, yigirmi beş, yigirmi toköz, yigirmi tört, yigirmineç, yigit, yigitlik, yigren-, yigrençek, yigrenüş-, yilik, yinçü, yinçük, yip, yipek, yitig, yoğun, yoğur-, yoğ, yoğluk, yol, yol-, yolçı, yolçıla-, yoluk-, yoruğ, yön, yöne-, yönendür-, yöri-, yörü-, yöriş, yörit-, yörit-, yu-, yul-, yul-, yulduz, yuluğ, yum-, yumşak, yun-, yunuğ, yupula-, yurt, yuv-, yuw-, yuvalandır-, yuvdur-, yügen, yügrüş-, yüg(ü)r-, yügürt-, yük, yükey, yükle-, yüklüg, yüksek, yülit-, yülü-, yülü-, yüm-, yünğ, yünğül, yürek, yüreklen-, yüz, yüz, yüz ellig, yüz miñg, yüz yigirmi, yüzer, yüzlüg, yüzük

3.1.4 Yunanca Kelimeler (2)

mancinik, batirik

3.1.5 Farsça+Türkçe Kelimeler (61)

āb-rüylüg, āmādelik, ārāmluk, ārzülüğ, āvāzlıg, āzādlik, āzārla-, āzārlat-, bahālig, bāzircānlık, behillik, bē-mezelik, bēzārlık, cānsız, cūmerdlık, cüftlen-, cüftlendür-, cüftlük, cūvānmerdlık, çapānlık, dervişlik, destürsüz, dūşmānlık, dūşmanlık, endāzelig, endişesiz, fermānla-, güzārla-, hıredlik, horla-, horluk, hoşlan-, hoşluk, hoşnūdluk, kilidsiz, kinelig, mezālig, mihrubānlık, nā-residelik, pādşāhlık, pāklık, pārsālık, pelidlik, perhizlik, perhizlüg, peygāmarlık, rāstlık, renglik, sustluk, şādilik, şūmluk, ten-dürüstluk, ten-dürüstlük, tenlig, ustāhlık, yāriçi, zārilık, zencirlik, zindānlık, zireklik

3.1.6 Arapça+Farsça/Farsça+Arapça Kelimeler (22)

‘ahdnāme, bē-gāyet, bē-haber, bel-höd, bē-nihāyet, derhāl, du‘ā-güy, hayr-bād, hazine-dār, hıdmetkār, mirās-hora, mübārek-bād, nā-hak, nahhāsbān, nahhāshāne, nā-mahrem, nā-meşrū‘, ribāhor, şulh-nāme, velikin, yār-ı gār, yāru gār

3.1.7 Arapça+Türkçe Kelimeler (121)

‘acizlik, ahmaklık, ahsam, ‘amellig, ‘ārlan-, āşılık, ‘aybla-, ‘azametlik, baħillik, cemāllık, cemālsız, cihetsiz, edebsüzlük, ehyālik, gāfillik, gammāzlık, garıbluk, gāzablan-, gāzablık, gāzılık, haqla-, haqlık, halifelik, harābluk, harāmluk, hareketlik, harışlık, hasedlik, haşılık, hasretlik, haşarlık, hayrātlık, hāzırlık, helāketlik, helāklık, helāllik, helvālık, helvāsız, heybetlik, hicābsuz, hilesiz, hisābsuz, hisābsız, hüccetlik, hürmetlik, hürmetlik, hürmetsiz, icāzetsiz, imāmelik, imāmesiz, imāmethik, imāmluk, imānlık, imānsız, ‘izzetlik, kabilelik, kadersiz, kāfirlik, kāhillik, kāhillik, kahtlık, kefenle-, kefenlik, keyfiyyetsiz, kırā‘atsız, kisblüg, kudretlik, kuvvetlik, mağrurluk, māllık, ma‘nılık, mazlumluk, meħāsinlik, mekānsız, menfa‘atlik, meskenetlik, meşakkatlık, meşgalesiz, miskinlik, muħkemle-, muħtesibluk, muħtesibluk, mü‘ezzinlik, münāfiklik, müsūlmānlık, mütehayyirlik, mütekebbirlik, necāsetlik, nikāhlı, ni‘metlik, rağbetlen-, rağmetlik, rağmetlik, rāzılık, riyāsız, şāhib-cemāllık, sākılık, sefhlik, selāmetlik, şevāblüg, seyyāhlık, şıfatlık, şıfatlik, silāhlık, silāhlik, şüretlik, sürmelik, sürmelik, şefā‘atçı, şefakatlık, şefkatlık, şehidlik, şeksiz, şubhetlik, şubhetsiz, tā‘atlık, taşşirlik, teşvişsiz, zāhidlik, za‘iflik, za‘ifluk, zarüretsiz

4. Sonuç ve Değerlendirme

Nehcü'l-Ferādis Türk dili tarihi içinde önemli bir yere sahiptir. Gerek dili gerek bağı bulunduğı asır içinde Türk dilinin Orta Devrini yansıtmaktadır. Ayrıca eserde kullanılan kelimelerin bir kısmı da günümüz Türk dillerinde de bulunmaktadır. Bu sebeple kuşaktan kuşağa

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/9 Summer 2014

aktarılan kültür içinde dil unsurlarının bir kısmı da korunup günümüze kadar gelmiştir. Aslında bunda dil, hem doğrudan doğruya milli kültürün bir parçası hem de bir başka kültür unsurunun aracıdır. Durum böyle olunca edebî eseri oluştururken seçilen dil de yazarın/şairin bağlı olduğu kültürel değerlerin doğrudan göstergesi durumundadır. Edebî eserde kullanılan dilden hareketle o eserin arka planını oluşturan kültür boyutu hakkında tespitler yapılabilir (Börekeçi 1999: 534).

Dil Tarihi araştırmalarında ele alınan eserlerin dilleri hakkında art zamanlılık ya da eş zamanlılık kavramları içersinde değerlendirilme olanağı bulunmaktadır.

Tarihî dönemlerde yazılan eserlerde kullanılan kelimeleri günümüzde kullanılan dilin sözcüğü ile karşılaştırmalar yaparak dilin günümüze kadarki geçirmiş olduğu değişikliği görülebilir. Aynı biçimde, bir an için tek başına dili ele alarak, belli bir dilin belli bir dönemdeki bir metnini, yalnızca yabancı öğeler, yabancı etkilerin açısından inceleyerek dili konuşan toplumun o süre içinde hangi kültür hareketlerine sahne olduğunu, hangi dış etkiler altında kaldığını saptayabiliriz (Aksan 1998: 65).

Bir dili zenginleştiren, gücünü arttıran, o dilin en eski dönemlerinden beri kullanılan, ait olduğu toplum ile değişen gelişen kelimeleri anlamak; bunların kullanımlarıyla ilgili doğru bilgilere ulaşmak dilin yazılı ürünlerinin incelenmesinden geçmektedir (Ergüzel-Kirik 2012: 52). Edebî dilde olmayıp ağızlarda yaşayan farklı kelimeler vardır. Bundan dolayı metindeki kelimelerin ağızlarda yaşaması durumunda, ağız bölgesinin tarihî geçmişine de bir nebze olsun ışık tutabilme imkânı sunmaktadır.

Günümüzde ihtiyaç halinde birtakım kelimelere Türkçe karşılıklar aranmaktadır. Tarihî metinlerde Türkçeleştirilmiş birtakım kelimeler günümüzde kullanılabilme imkânına girebilir.

Dil-kültür ilişkisi dâhilinde dilin, tarihî dönemlerde yazılmış olan eserler hakkında incelemeler yapmak o dilin hangi kültürde ilişki kurduğu görülebilir. Bu da dilin canlı bir yapı da olduğunun göstergesidir.

Türk dili İslâm medeniyetinin diğer iki büyük dili Arapça ve Farsçanın müstakil olarak varlığını ispatlamış, Türk edebiyatı da şahsiyeti kendi özü içinde kuvvetlenmek üzere gelişmeye devam etmiştir (Kafesoğlu 1996: 177). Diller arasındaki ilişkiler sonucunda sözcüklerin yanı sıra, birtakım sözdizimi kurallarının da aktarılışına, yeni kavramların çeviri yoluyla ve olduğu gibi, dile alınışına da tanık oluruz (Aksan 1998: 139).

Ele aldığımız eser, üzerinden 650 yıllık zaman geçmesine rağmen hala birçok kelimesini anlamamız ve gündelik hayatta kullanmamız, kültürün kuşaktan kuşağa geçtiğinin kanıtıdır.

KISALTMALAR:

F: Fiil; **İ:** İsim; **Fr.+T:** Farsça-Türkçe; **A+Fr.:** Arapça-Farsça;

Fr.+A:Farsça-Arapça; **A+T:** Arapça-Türkçe

KAYNAKÇA:

AKSAN, Doğan (1996) Türkçenin Sözcüğü, Engin Yay, Ankara

AKSAN, Doğan (1998) Her Yönüye Dil, TDK, Ankara

ATA, Aysu (1998) Nehcü'l-Ferâdis-Uşmağları'nın Açık Yolu, Dizin-Sözlük III, TDK, Ankara

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 9/9 Summer2014

- BERBERCAN, Mehmet Turgut** (2010) “Tarihî Türk Şivelerinde Geçen Bazı İçecek Adları Hakkında Leksikal Tespitler / Lexical Determinations On Some Drink Names In Historical Turkic Dialects”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1303-9199, (Türkçede Dilbilim Çalışmaları) Volume 5/4, Fall 2010, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.1639>, p. 914-929
- BÖREKÇİ, Muhsine** (1999) *Kültür-Dil-Edebiyat Bağlamında Türk Kültürü-Türkçe ve Türk Edebiyatı*, Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, C: 1999/I, S: 570, TDK, Ankara, s.532-538
- ERCİLASUN, Ahmet Bican** (2004) *Türk Dili Tarihi*, Akçağ, Ankara
- ERGÜZEL, Mehmet Mehdi-KİRİK, Esra** (2012) “Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin Söz Varlığı Üzerine / About The Vocabulary Of Sait Faik Abasıyanık's Stories”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Mehmet Aydın Armağanı, 1.Cilt) Volume 7/4, Fall 2012, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.4210>, p. 51-68
- KAFESOĞLU, İbrahim** (1996) *Türk İslâm Sentezi*, Ötüken, İstanbul
- KAPLAN, Mehmet** (1993) *Dil ve Kültür*, Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, C: 1993/II, S: 500, TDK, Ankara, s. 108-110
- KAPLAN, Mehmet** (1998) *Kültür ve Dil*, Dergâh, İstanbul
- KARAMANLIOĞLU, Ali Fehmi** (1955) *Nehcü'l-Ferâdis'e Dair*, Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi IV. Cilt, Sayı: 45, TDK, Ankara, s. 556-558
- KOTTAK, Philipp Konrad** (2008) *Antropoloji-İnsan Çeşitliliğine Bir Bakış*, (Çev.: Serpil N. Altuntek, Balkı Aydın-Şafak, Dilek Erdal vd.) *Ütopya*, Ankara
- MEYDAN LAROUSSE** (1990) Cilt 3, Meydan Yay., İstanbul
- MEYDAN LAROUSSE** (1990) Cilt 7, Meydan Yay., İstanbul
- ÖZKAN, Mustafa** (2007) *Kültür Dilimiz*, Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, C: XCIII, S: 662, TDK, Ankara, s. 99-103
- TEKİN, Feridun** (2008) “Özbek Türkçesi Söz Varlığına Bir Bakış (XIX.Yüzyılın İkinci Yarısı-XX. Yüzyıl Başları)/ An Observation To the Vocabulary Of Uzbek (From 2.nd Part of The 19.th Century - To Beginning of 20.th Century)”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Türkiye Dışındaki Türkler Dosyası) Volume 3/7, Fall 2008, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.521>, p. 608-618
- YÜKSEKKAYA, Gülden Sağol** (2002) *Harezm Türkçesi ve Harezm Türkçesi İle Yazılmış Eserler*, Türkler Ansiklopedisi 5. Cilt, Yeni Türkiye, Ankara, s. 804-813